

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR
NOVEMBER 2014

UDVIKLINGEN I ANTAL ANMELDELSER OG I STRAFFENES ART OG LÆNGDE FOR VOLD, 2001-2013

På baggrund af Danmarks Statistiks tal vedrørende anmeldelser og strafferetlige afgørelser er nedenstående tabeller udarbejdet. Udviklingen angår perioden fra 2001 til 2013 med henblik på blandt andet at anskueliggøre betydningen af den strafskærpelse, der blev gennemført i 2002. Analysen omfatter vold mod privatperson, dvs. simpel vold (§ 244), alvorligere vold (§ 245) og særlig alvorlig vold (§ 246).

Tabel 1. Antallet af anmeldte voldsforbrydelser, 2001-2013.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Simpel vold	8792	8966	9407	9562	9601	10.047	9916	9589	9030	8940	8793	8033	7898
Alvorligere vold	1256	1325	1446	1415	1485	1544	1685	1652	1590	1745	1686	1648	1493
Særlig alv. vold	32	41	41	28	29	37	34	15	17	11	15	14	13
I alt	10.080	10.332	10.894	11.005	11.115	11.628	11.635	11.256	10.637	10.696	10.494	9695	9404

Over de seneste 13 år former udviklingen i antallet af anmeldelser for vold sig som en bølge – med først en stadig vækst fra 10.080 i 2001 til 11.635 i 2007, og derefter et fald til 9404 i 2013, jf. tabel 1. Væksten fra 2001 til 2007 er på 15 pct., mens faldet frem til 2013 er på 19 pct. Det betyder, at der i 2013 blev anmeldt færre voldsforbrydelser end i nogen af de tidligere 12 år.

Med hensyn til den simple vold har der været et konstant fald i antallet af anmeldelser siden 2006, således at antallet i 2013 var 22 pct. lavere end i 2006 og 10 pct. lavere end det i 2001. Antallet af anmeldelser vedrørende alvorligere vold er steget frem til 2007 – med 34 pct. – og er derefter stagneret, dog med et tydeligt fald fra 2012 til 2013 (på 9 pct.). I 2013 var antallet af anmeldelser vedrørende alvorligere vold således på niveau med det, der sås for 7-8 år siden. Antallet af tilfælde af særlig alvorlig vold er generelt meget lavt og fluktuerende, men dog betydeligt lavere de seneste seks år end i de foregående syv.

Tabel 2. Antallet af fældende strafferetlige afgørelser (undtaget foranstaltningsdomme) for vold, 2001-2013.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Simpel vold	4104	4056	4338	4523	4537	4443	4188	4176	4096	4190	3939	3732	3073
Alvorligere vold	750	741	917	868	932	898	828	886	907	900	908	874	813
Særlig alv. vold	22	10	22	35	17	22	18	12	18	14	9	10	9
I alt	4876	4807	5277	5426	5486	5363	5034	5074	5021	5104	4856	4616	3895

Opgørelsen vedrørende strafferetlige afgørelser, jf. tabel 2, omfatter de sanktioner, der ifølge Danmarks Statistik er fældende, dog med undtagelse af foranstaltningsdomme. Væksten i antallet af strafferetlige afgørelser frem til 2006 følger ganske vel væksten i antallet af anmeldte voldsforbrydelser. Fra 2006 til 2007 er der et forholdsvis stort fald i antallet af strafferetlige afgørelser, hvilket kan hænge sammen med retsreformen. I årene 2007 til 2010 har antallet af strafferetlige afgørelser ligget ret stabilt på trods af faldet i antallet af anmeldelser efter 2007. Dette kan skyldes, at nogle af afgørelserne angår ældre sager, der som følge af retsreformen har været undervejs i længere tid, jf. også det senere. Fra 2010 til 2013 er antallet af afgørelser derimod faldet markant – med 24 pct. – så det i 2013 var mindre, end det var i begyndelsen af perioden. Især fra 2012 til 2013 er faldet i antallet af afgørelser stort (på 16 pct.). Tilsvarende store udsving ses ikke for anmeldelserne.

Som det ses af tabel 3, har andelen af ubetingede domme i forhold til samtlige strafferetlige sanktioner været forholdsvis stabil. Dog voksede den andel noget for den alvorligere volds vedkommende i de første år af den undersøgte periode, men derefter har den holdt sig ret konstant.

Tabel 3. Andelen af ubetingede frihedsstraffe for vold, 2001-2012.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Simpel vold	39 %	38 %	38 %	39 %	42 %	40 %	39 %	40 %	39 %	39 %	39 %	39 %	39 %
Alvorligere vold	71 %	72 %	75 %	76 %	82 %	75 %	77 %	78 %	77 %	76 %	75 %	81 %	76 %
Særlig alv. vold	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	95 %	100 %	92 %	100 %	100 %	89 %	100 %	100 %
I alt	44 %	43 %	45 %	45 %	49 %	46 %	46 %	46 %	46 %	46 %	46 %	47 %	47 %

Den ganske store stabilitet i andelen af ubetingede domme, som tabel 3 angiver, fremkommer på baggrund af, at ubetingede domme i stigende grad er blevet afløst af betingede domme med vilkår om samfundstjeneste. Når disse domme inkluderes, jf. tabel 4, ses, at den samlede andel ubetingede domme og domme med vilkår om samfundstjeneste er vokset fra 46 pct. i 2001 til omkring 55 pct. de seneste mange år, for så vidt angår simpel vold. Tilsvarende ses en vækst for den alvorlige volds vedkommende, fra 78 pct. i 2001 til 87 pct. i 2013. Den særligt alvorlige vold er ikke omfattet af beregningen, da samfundstjeneste ikke kommer på tale i disse sager.¹

Tabel 4. Andelen af ubetingede frihedsstraffe og domme med vilkår om samfundstjeneste for vold, 2001-2013.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Simpel vold	46 %	48 %	50 %	51 %	54 %	54 %	53 %	55 %	55 %	54 %	54 %	56 %	55 %
Alvorligere vold	78 %	81 %	84 %	83 %	89 %	83 %	86 %	87 %	88 %	84 %	85 %	88 %	87 %

¹ Se også særskilt notat om udviklingen i brugen af betingede domme med vilkår om samfundstjeneste siden 1992: <http://justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningsrapporter/2014/Samfundstjeneste%202013.pdf>

Eftersom betingede domme med vilkår om samfundstjeneste er et alternativ til ubetingede domme, tyder tabel 4 på, at domspraksis efter 2001 ikke alene – som forudsat ved lovændringen – har medført længere straffe, jf. det følgende, men også strengere straffe ved fastsættelsen af straffens art. Denne tolkning af tabel 4 forudsætter, at voldssagerne er af nogenlunde samme grovhed i perioden.

Tabel 5 viser, at der reelt er sket en vækst i strafflængderne siden 2001. For den simple vold er den gennemsnitlige strafflængde vokset fra 69 dage i 2001 til omkring 90 dage de seneste år. I forhold til 2001 var den gennemsnitlige strafflængde for simpel vold 27 pct. længere i 2013.

Tabel 5. Den gennemsnitlige længde af de ubetingede frihedsstraffe for vold, 2001-2012. I dage.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Simpel vold	69	75	81	81	87	84	87	81	84	90	90	90	88
Alvorligere vold	188	195	213	219	219	213	183	228	222	222	219	201	270
Særlig alv. vold	1521	1512	1365	1839	1701	1698	1791	1440	2046	1347	1671	1890	1509
I alt	114	113	131	143	134	133	127	130	141	136	136	134	157

For den alvorligere vold (§ 245) er der sket en vækst i strafflængderne frem til 2004. Med undtagelse af 2007 har der derefter og frem til 2012 været et nogenlunde stabilt niveau i strafflængderne for § 245-vold. Den noget lavere gennemsnitlige strafflængde i 2007 skal – ifølge de beregninger, Justitsministeriets Forskningskontor har gennemført – i hvert fald delvis forklares med, at ikke alle domme var blevet registreret i Kriminalregisteret, da Danmarks Statistik modtog data vedrørende 2007 fra registeret. Inkluderes samtlige domme fra 2007, bliver den gennemsnitlige strafflængde i 2007 for § 245 således noget længere. Desuden skyldes nedgangen fra 2006 til 2007 antagelig, at de mere komplicerede sager, som vil medføre længere straffe, ikke var afgjort inden udgangen af 2007, men først blev det senere. Det afspejler sig i, at den gennemsnitlige strafflængde i 2008 er højere end i de tidligere år, nemlig på 228 dage.

I 2012 var den gennemsnitlige strafflængde for alvorligere vold noget kortere end i de foregående år, mens den til gengæld i 2013 var betydeligt længere end i nogen af de tidligere år. Straffene var således på 9 måneder i gennemsnit i 2013 mod 7-8 måneder i de fleste af de tidligere år, og i forhold til niveauet inden straffeskærpelsen i 2002 var straffene for alvorligere vold i 2013 i gennemsnit 44 pct. længere. Sammensætningen af sager må antages at have forårsaget disse udsving i strafflængderne.

Den gennemsnitlige strafflængde for den særligt alvorlige vold (§ 246) fluktuerer betydeligt, hvilket skal ses på baggrund af et ganske lille antal domme årligt. Enkelstående sager vil dermed kunne influere en hel del på den gennemsnitlige strafflængde. Det samme vil fordelingen mellem antallet af § 246-sager, der har haft en dødelig udgang, og andre § 246-sager gøre, idet straffene i førstnævnte tilfælde er betydeligt længere end i sidstnævnte. I 2009, hvor den gennemsnitlige strafflængde for § 246 var ekstraordinær høj, var der netop sær-

ligt mange sager om vold med døden til følge, idet det drejede sig om 12 af de 18 sager. I 2013 var der derimod ret få sager om vold med døden til følge, idet det drejer sig om fire af de ni domme.²

² I én af sagerne om vold med døden til følge i 2013 er der idømt forvaring. Denne tidsbestemte sanktion tæller ikke med ved beregningen af den gennemsnitlige strafflængde.